

Cauza C-232/21**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

12 aprilie 2021

Instanța de trimitere:

Landgericht Ravensburg (Germania)

Data deciziei de trimitere:

19 martie 2021

Reclamanți:

CR

AY

ML

BQ

Pârâte:

Volkswagen Bank GmbH

Audi Bank

Obiectul procedurii principale

Contract de credit pentru consumatori – Informații care trebuie menționate – Directiva 2008/48/CE – Drept de retragere – Decădere din dreptul de retragere – Exercițiu abuzivă a dreptului de retragere – Obligație de prestație prealabilă a consumatorului în caz de restituire a prestațiilor primite după declararea retragerii – Dreptul unui judecător unic de a iniția trimiterea preliminară

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

1) Cu privire la prezumția de legalitate prevăzută la articolul 247 secțiunea 6 alineatul (2) a treia teză și la articolul 247 secțiunea 12 alineatul (1) a treia teză din EGBGB [Legea de punere în aplicare a Codului civil]

a) Articolul 247 secțiunea 6 alineatul (2) a treia teză și articolul 247 secțiunea 12 alineatul (1) a treia teză din EGBGB, în măsura în care declară clauze contractuale contrare cerințelor articolului 10 alineatul (2) litera (p) din Directiva 2008/48/CE ca îndeplinind cerințele prevăzute la articolul 247 secțiunea 6 alineatul (2) prima și a doua teză și la articolul 247 secțiunea 12 alineatul (1) a doua teză punctul 2 litera (b) din EGBGB, sunt incompatibile cu articolul 10 alineatul (2) litera (p) din Directiva 2008/48/CE și cu articolul 14 alineatul (1) din această directivă?

În cazul unui răspuns afirmativ:

b) Din dreptul Uniunii, în special din articolul 10 alineatul (2) litera (p) și din articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2008/48/CE, rezultă că articolul 247 secțiunea 6 alineatul (2) a treia teză și articolul 247 secțiunea 12 alineatul (1) a treia teză din EGBGB nu sunt aplicabile în măsura în care declară clauze contractuale contrare cerințelor articolului 10 alineatul (2) litera (p) din Directiva 2008/48/CE ca îndeplinind cerințele prevăzute la articolul 247 secțiunea 6 alineatul (2) prima și a doua teză din EGBGB și la articolul 247 secțiunea 12 alineatul (1) a doua teză punctul 2 litera (b) din EGBGB?

Independent de răspunsul dat la întrebările 1.a) și 1.b):

2) Cu privire la informațiile obligatorii în conformitate cu articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE

a) Articolul 10 alineatul (2) litera (p) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că quantumul dobânzii plătitibile pe zi, care trebuie menționat în contractul de credit, trebuie să poată fi calculat pe baza ratei dobânzii aferente creditului, indicate în contract?

b) Cu privire la articolul 10 alineatul (2) litera (r) din Directiva 2008/48/CE:

aa) Această reglementare trebuie interpretată în sensul că informațiile cuprinse în contractul de credit referitoare la compensația datorată în cazul rambursării anticipate a împrumutului trebuie să fie suficient de precise pentru a permite consumatorului să calculeze, cel puțin cu aproximație, quantumul compensației datorate?

[în cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea de la litera aa)]

- bb) Articolul 10 alineatul (2) litera (r) și articolul 14 alineatul (1) a doua teză din Directiva 2008/48/CE se opun unei reglementări naționale potrivit căreia, în cazul unor informații incomplete în sensul articolului 10 alineatul (2) litera (r) din Directiva 2008/48/CE, termenul de retragere începe totuși să curgă la data încheierii contractului, fiind eliminat doar dreptul creditorului la compensație pentru rambursarea anticipată a creditului?

În cazul unui răspuns afirmativ la cel puțin una dintre întrebările 2a) sau 2b):

- c) Articolul 14 alineatul (1) a doua teză litera (b) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că termenul de retragere începe să curgă numai atunci când informațiile prevăzute la articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE au fost comunicate integral și exact?

În cazul unui răspuns negativ:

- d) Care sunt criteriile determinante pentru a declanșa curgerea termenului de retragere în pofida unor informații incomplete sau incorecte?

În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea 1a) și/sau la una dintre întrebările 2a) sau 2b):

3) În ceea ce privește decăderea din dreptul de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48/CE:

- a) Dreptul de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48/CE este supus decăderii?

În cazul unui răspuns afirmativ:

- b) Decăderea constituie o limitare în timp a dreptului de retragere, care trebuie reglementată printr-o lege adoptată de parlament?

În cazul unui răspuns negativ:

- c) O decădere implică, din punct de vedere subiectiv, faptul că consumatorul a avut cunoștință despre menținerea dreptului său de retragere sau, cel puțin, este răspunzător pentru necunoașterea acesteia în sensul unei neglijențe grave? Situația este aceeași în ceea ce privește contractele încetate?

În cazul unui răspuns negativ:

- d) Posibilitatea creditorului de a transmite ulterior persoanei creditate informațiile prevăzute la articolul 14 alineatul (1) a doua teză litera b)

din Directiva 2008/48/CE, declanșând astfel curgerea termenului de retragere, se opune aplicării cu bună-credință a normelor de decădere? Situația este aceeași în ceea ce privește contractele încetate?

În cazul unui răspuns negativ:

- e) Acest lucru este compatibil cu principiile consacrate ale dreptului internațional care sunt obligatorii pentru instanța germană în temeiul Legii fundamentale?

În cazul unui răspuns afirmativ:

- f) Cum ar trebui să soluționeze practicienii din domeniul dreptului german un conflict între cerințele imperative ale dreptului internațional și cerințele Curții de Justiție a Uniunii Europene? **[OR 5]**

4) În ceea ce privește exercitarea abuzivă a dreptului de retragere al consumatorului prevăzut la articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48/CE:

- a) Exercitarea dreptului de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48/CE poate constitui un abuz de drept?

În cazul unui răspuns afirmativ:

- b) Admiterea unei exercitări abuzive a dreptului de retragere constituie o limitare în timp a dreptului de retragere, care trebuie reglementată printr-o lege adoptată de parlament?

În cazul unui răspuns negativ:

- c) Admiterea unei exercitări abuzive a dreptului de retragere implică, din punct de vedere subiectiv, faptul că consumatorul a avut cunoștință despre menținerea dreptului său de retragere sau, cel puțin, că este răspunzător pentru necunoașterea sa în sensul unei neglijențe grave? Situația este aceeași în ceea ce privește contractele încetate?

În cazul unui răspuns negativ:

- d) Potrivit principiului bunei credințe, posibilitatea creditorului de a transmite ulterior persoanei creditate informațiile prevăzute la articolul 14 alineatul (1) a doua teză litera (b) din Directiva 2008/48/CE, declanșând astfel curgerea termenului de retragere, se opune admiterii unei exercitări abuzive a dreptului de retragere? Situația este aceeași în ceea ce privește contractele încetate?

În cazul unui răspuns negativ:

- e) Acest lucru este compatibil cu principiile consacrate ale dreptului internațional care sunt obligatorii pentru instanța germană în temeiul Legii fundamentale?

În cazul unui răspuns afirmativ:

- f) Cum trebuie să soluționeze practicienii din domeniul dreptului german un conflict între cerințele imperative ale dreptului internațional și cerințele Curții de Justiție a Uniunii Europene? [OR 6]

Independent de răspunsul dat la întrebările 1) - 4) formulate anterior:

- 5) a) Este compatibilă cu dreptul Uniunii situația în care, în temeiul dreptului național, în cadrul unui contract de credit legat de un contract de vânzare-cumpărare, după exercitarea validă a dreptului de retragere al consumatorului în conformitate cu articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48/CE:

aa) dreptul consumatorului la rambursarea de către creditor a ratelor împrumutului plătite devine exigibil numai atunci când, la rândul său, a restituit creditorului bunul cumpărat sau a făcut dovada faptului că a expediat bunul creditorului?

bb) o acțiune a consumatorului având ca obiect *rambursarea* de către creditor a *ratelor împrumutului plătite după restituirea obiectului vânzării* trebuie respinsă ca nefondată în cazul în care creditorul nu a fost pus în întârziere în ceea ce privește acceptarea obiectului vânzării?

În cazul unui răspuns negativ:

- b) Din dreptul Uniunii rezultă că reglementările naționale descrise la literele a) aa) și/sau a) bb) sunt inaplicabile?

Independent de răspunsul dat la întrebările 1) - 5) formulate anterior:

- 6) Articolul 348a alineatul (2) punctul 1 din ZPO [Codul de procedură civilă], în măsura în care această dispoziție se referă de asemenea la adoptarea de ordonanțe de trimitere în temeiul articolului 267 al doilea paragraf TFUE, este incompatibil cu competența instanțelor naționale de a formula cereri de decizie preliminară în temeiul articolului 267 al doilea paragraf TFUE și, prin urmare, nu trebuie aplicat în ceea ce privește adoptarea de ordonanțe de trimitere?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului, denumită în continuare „Directiva

2008/48”), în special articolul 10 alineatul (2) literele (p) și (r), precum și articolul 14 alineatul (1)

Dispozițiile naționale invocate

Grundgesetz (Legea fundamentală, denumită în continuare „GG”) – în special articolul 25

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Legea de punere în aplicare a Codului civil, denumită în continuare „EGBGB”) – articolul 247 secțiunile 3, 6, 7 și 12, în versiunea în vigoare la data situației de fapt

Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil, denumit în continuare „BGB”), în special articolele 242, 273, 274, 293, 294, 295, 322, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492, 495 și 502 (în ceea ce privește a patra procedură), articolul 346 alineatul (1) și articolul 348 din BGB în locul articolului 357 alineatele (1) și (4) din noua versiune a BGB

Codul de procedură civilă (Zivilprozessordnung, denumit în continuare „ZPO”), articolul 348a

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 La originea prezentei cereri de decizie preliminară se află patru situații de fapt diferite.
- 2 La fel ca în cererile de decizie preliminară adresate în cauzele C-33/20, C-155/20, C-187/20, C-336/20, C-38/21 și C-47/21, reclamantii în cauză au încheiat cu banca pârâtă un contract de împrumut având ca obiect o sumă determinată afectată cumpărării unui autoturism de uz personal. Reclamantii au plătit un avans distribuitorului de autovehicule, finanțând, prin intermediul împrumuturilor respective, restul prețului de vânzare, majorat cu o anumită asigurare de protecție a plăților. În contractele de împrumut s-a convenit că reclamantii trebuiau să ramburseze suma împrumutată prin intermediul unui număr de x rate lunare egale, plus o rată finală într-un quantum determinat. În pregătirea și încheierea contractelor de împrumut, fiecare dintre pârâte a utilizat serviciile distribuitorului de autovehicule respectiv în calitate de intermediar al împrumutului. Reclamantii au achitat în mod regulat ratele convenite, însă și-au retras declarația de voință privind încheierea contractelor de împrumut.
- 3 În ceea ce privește o eventuală compensație datorată în cazul rambursării anticipate a împrumutului, contractul de împrumut în cauză în prima, a doua și a treia procedură conține următoarea formulare:

„Pentru prejudiciul legat direct de rambursarea anticipată, banca poate solicita o compensație pentru rambursare anticipată, în măsura în care legea nu exclude calcularea unei compensații pentru rambursare anticipată.

Banca va calcula prejudiciul în conformitate cu metoda activ-pasiv, care ia în considerare, în special:

- *un nivel al dobânzii modificat între timp;*
- *fluxurile de numerar convenite inițial cu privire la împrumut, beneficiul nerealizat al băncii;*
- *sarcina administrativă (cheltuieli de administrare) în legătură cu rambursarea anticipată, precum și*
- *costurile de risc și costurile administrative economisite ca urmare a rambursării anticipate.*

Dacă compensația pentru rambursare anticipată astfel calculată este mai mare, aceasta va fi redusă la cea mai scăzută dintre următoarele două valori:

- *1 %, respectiv 0,5 % din suma rambursată anticipat, dacă intervalul de timp dintre rambursarea anticipată și rambursarea convenită este mai mic de un an,*
- *valoarea dobânzii pe care împrumutatul ar fi plătit-o în intervalul de timp cuprins între rambursarea anticipată și rambursarea convenită.”*

4 În cadrul celei de a patra proceduri, această clauză are următorul cuprins:

„Banca poate solicita o compensație pentru rambursare anticipată adecvată pentru prejudiciul legat direct de rambursarea anticipată.

Banca va calcula prejudiciul în conformitate cu condițiile matematico-financiare prevăzute de Bundesgerichtshof [Curtea Federală de Justiție] care iau în considerare, în special:

- *un nivel al dobânzii modificat între timp;*
- *fluxurile de numerar convenite inițial cu privire la împrumut, beneficiul nerealizat al băncii;*
- *sarcina administrativă (cheltuieli de administrare) în legătură cu rambursarea anticipată, precum și*
- *costurile de risc și costurile administrative economisite ca urmare a rambursării anticipate.*

Dacă compensația pentru rambursare anticipată astfel calculată este mai mare, aceasta va fi redusă la cea mai scăzută dintre următoarele două valori:

- *1 %, respectiv 0,5 % din suma rambursată anticipat, dacă intervalul de timp dintre rambursarea anticipată și rambursarea convenită este mai mic de un an;*
  - *valoarea dobânzii pe care împrumutatul ar fi plătit-o în intervalul de timp cuprins între rambursarea anticipată și rambursarea convenită.”*
- 5 În prima, a doua și a treia procedură, împrumuturile respective nu erau încă rambursate integral la data declarației de retragere, însă această situație s-a regăsit în cadrul celei de a patra proceduri.
- 6 După declararea retragerii, reclamantii din prima și a treia procedură au oferit părâtelor respective recuperarea autovehiculului în schimbul rambursării plăților efectuate de ei. În a patra procedură, reclamantul a oferit părâtei în mod expres, prin cererea introductivă, predarea autovehiculului la sediul acesteia. În a doua procedură, nu sunt furnizate informații cu privire la acest aspect.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 7 Fiecare dintre reclamantii consideră că retragerea sa este validă, întrucât termenul de retragere nu a început să curgă din cauza furnizării unor informații obligatorii insuficiente. Pârâtele consideră că au furnizat în mod corect toate informațiile, iar retragerea nu a fost, în cauza respectivă, efectuată în termen.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 8 Admiterea acțiunilor depinde de validitatea retragerii din contractul de împrumut și, eventual, de posibilitatea părâtelor de a invoca excepția decăderii sau excepția exercitării abuzive a dreptului de retragere.
- 9 Mai precis, în ceea ce privește întrebările preliminare, instanța de trimitere arată următoarele:
- 10 Cu privire la întrebările 1 a) și 1 b): Observațiile instanței de trimitere referitoare la aceste întrebări corespund, în esență, celor referitoare la întrebările 1 a) și 1 b) din cererea de decizie preliminară adresată în cauza C-47/21. În această privință, se face trimitere la punctele 15-24 din rezumatul cererii de decizie preliminară adresată în cauza C-47/21
- 11 Cu privire la întrebarea 2 a) (informații privind rata dobânzii aferente creditului): Observațiile referitoare la această întrebare corespund, în esență, celor referitoare la întrebarea 2a) din cererile de decizie preliminară adresate în cauzele C -38/21 și C-47/21. În această privință, se face trimitere la punctele 14-16 din rezumatul cererii de decizie preliminară adresate în cauza C-38/21.
- 12 Cu privire la întrebarea 2 b): Întrebarea preliminară 2b) aa), referitoare la necesitatea precizării informației referitoare la compensația pentru rambursare

anticipată și care a fost adresată și în cererea de decizie preliminară din cauza C-155/20 (a doua întrebare) și în cea din cauza C-187/20 (a patra întrebarea litera a), este formulată mai clar în prezenta cerere. În ambele proceduri menționate s-a întrebat dacă, în cazul rambursării anticipate a împrumutului, pentru stabilirea compensației pentru rambursare anticipată, trebuie să fie indicată o metodă de calcul concretă, inteligibilă pentru consumator, astfel încât consumatorul să poată calcula, cel puțin cu aproximație, cuantumul compensației aferente rezilierii anticipate?

- 13 În prezenta cerere se întreabă, în plus, numai dacă informațiile cuprinse în contractul de credit referitoare la compensația datorată în cazul rambursării anticipate a împrumutului trebuie să fie suficient de precise pentru a permite consumatorului să calculeze, cel puțin cu aproximație, cuantumul compensației datorate? În măsura în care, în temeiul articolului 10 alineatul (2) litera (r) din Directiva 2008/48, informațiile referitoare la dreptul creditorului la compensație și modul în care va fi determinată această compensație trebuie să fie clare și concise, instanța de trimitere consideră că aceste informații trebuie să fie suficient de precise pentru a permite consumatorului să estimeze, cel puțin cu aproximație, cuantumul compensației datorate. Referirea la elemente de calcul care, potrivit jurisprudenței, trebuie să fie luate în considerare pentru a stabili compensația pentru rambursare anticipată, precum în clauzele privind compensația pentru rambursare anticipată reproduse mai sus, pare, așadar, prea imprecisă.
- 14 În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea 2 b) aa), se pune, în mod subsecvent, întrebarea dacă din aceasta rezultă că, în prezența unor indicații prea imprecise cu privire la cuantumul compensației pentru rambursare anticipată, termenul de retragere nu începe să curgă, iar curgerea sa nu poate fi declanșată decât printr-o regularizare a informațiilor [întrebarea 2 b) bb)]. Jurisprudența și doctrina naționale oferă răspunsuri divergente la această întrebare.
- 15 Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, denumită în continuare „BGH”) consideră că furnizarea unor informații insuficiente cu privire la calculul compensației pentru rambursare anticipată este sancționată exclusiv prin pierderea dreptului la o astfel de compensație, astfel cum prevede articolul 502 alineatul (2) punctul 2 din BGB. Abordarea normativă a legiuitorului potrivit căreia, în cazul unor informații incomplete, termenul de retragere nu poate începe să curgă decât printr-o regularizare a informațiilor, ar trebui să facă obiectul unei derogări în ceea ce privește informațiile referitoare la compensația pentru rambursare anticipată. Potrivit BGH, regularizarea informațiilor obligatorii nu are sens în speță, întrucât dreptul la compensația pentru rambursare anticipată nu apare astfel din nou, iar pierderea dreptului la o compensație pentru rambursare anticipată constituie o sancțiune suficient de eficientă, proporțională și cu efect de descurajare în sensul articolului 23 din Directiva 2008/48. BGH apreciază, în plus, că nu există nicio îndoială rezonabilă cu privire la temeinicia acestei teze.
- 16 Instanța de trimitere consideră că această jurisprudență nu este compatibilă cu articolul 10 alineatul (2) litera (r) și cu articolul 14 alineatul (1) al doilea paragraf

litera (b) din Directiva 2008/48, întrucât, ca urmare a armonizării complete dispuse de dreptul Uniunii, statele membre nu pot deroga de la directivă în ceea ce privește problema momentului la care începe să curgă termenul de retragere. Or, dacă legiuitorului i se interzice să prevadă în dreptul național, în privința începerii curgerii termenului, condiții mai puțin stricte decât cele prevăzute de directivă, acest lucru trebuie să fie valabil cu atât mai mult pentru instanțele naționale.

- 17 Cu privire la întrebările 2c) și 2d): Aceste întrebări corespund întrebărilor 2 d) și 2 e) din cererea de decizie preliminară adresată în cauza C-38/21.
- 18 Cu privire la întrebările 3a)-3f) (decăderea) și 4a)-4f) (abuzul de drept): Observațiile instanței de trimitere corespund celor referitoare la întrebările 3a)-3f) și 4a)-4f) din cererile de decizie preliminară adresate în cauzele C-38/21 și C-47/21. În această privință, se face trimitere la punctele 18-39 din rezumatul cererii de decizie preliminară adresate în cauza C-38/21.
- 19 Singura diferență între situațiile prezentate în speță constă în faptul că întrebările 3c) și 3d), respectiv 4c) și 4d) se referă la aspectul dacă condițiile prealabile, respectiv obstacolele vizate de aceste întrebări sunt de asemenea valabile în privința contractelor deja încetate. Acest aspect privește, așadar, în special cea de a patra situație prezentată, în care împrumutul a fost deja rambursat. Instanța de trimitere consideră că, din cauza informării insuficiente cu privire la dreptul său de retragere, consumatorul nu și-a putut exercita în mod eficient dreptul de retragere nici pe durata contractului, nici ulterior, astfel încât nu există niciun motiv să se considere că, odată cu încetarea contractului, consumatorul și-a pierdut dreptul de retragere sau că exercitarea dreptului de retragere este abuzivă.
- 20 Jurisprudența BGH reține, într-o asemenea situație, o decădere sau un abuz de drept. Cu toate acestea, în măsura în care instanța de trimitere ridică problema compatibilității acestei situații cu dreptul Uniunii, întrebările corespunzătoare vor fi adresate Curții.
- 21 Cu privire la întrebările 5a) și 5b): Considerațiile prezentate în această privință sunt similare celor expuse în legătură cu a cincea întrebare din cererea de decizie preliminară adresată în cauza C-47/21 (a se vedea prin analogie punctele 34-41 din rezumatul acestei cereri de decizie preliminară).
- 22 În ceea ce privește cele patru cazuri prezentate, instanța de trimitere arată că întrebările 5a) și 5b) sunt pertinente numai în primul, al doilea și al treilea caz. În cazul în care, în temeiul dreptului național, în conformitate cu articolul 358 alineatul (4) prima teză și cu articolul 357 alineatul (4) prima teză din BGB, ar trebuie să se considere că, în ceea ce privește restituirea vehiculului, reclamanții sunt supuși unei obligații de prestație prealabilă și că, în consecință, fără o prestație prealabilă, o acțiune în restituirea prestațiilor este întemeiată numai în cazul în care creditorul în cauză a fost pus în întârziere cu privire la acceptare, acțiunile introduse în aceste proceduri ar trebui respinse ca nefondate, întrucât, în aceste cazuri, reclamanții nici nu au restituit vehiculele lor pârâtelor în cauză, nici

nu au făcut dovada expedierii vehiculelor pârâtelor respective. Ei nu au susținut nici că au pus pârâtele în întârziere cu privire la acceptare.

- 23 În schimb, în cel de al patrulea caz, obligația de restituire prevăzută la articolul 348 din BGB trebuie îndeplinită în schimbul prestației băncii. În acest caz, este, așadar, posibilă o acțiune în temeiul dreptului național în sensul articolului 273 alineatul (1) și al articolului 274 alineatul (1) din BGB, fără a fi necesar ca pârâta să fie pusă în întârziere cu privire la acceptare.
- 24 Cu privire la a șasea întrebare: Considerațiile prezentate în această privință sunt similare celor expuse în legătură cu întrebarea corespunzătoare din cererea de decizie preliminară adresată în cauza C-336/20 (a patra întrebare), respectiv din cererea de decizie preliminară adresată în cauza C-47/21 (a șasea întrebare). În această privință, se face trimitere la punctele 30-33 din rezumatul cererii de decizie preliminară adresate în cauza C-336/20.

DOCUMENT DELUCRAT